

Література

1. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15. 04. 2014 р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 26. – ст. 892.
2. Тимчасово окуповані території: час рішучих дій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://censor.net.ua/b1104256>
3. Тимчасово окупована територія України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B8%D0>

УДК 656.045:025.11:316.758 (043.2)

Ячнік І.М., студент,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Устинова І.П., к.ю.н., доцент

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Бюджетне законодавство є одним із найважливіших для функціонування держави. На сьогодні порушення фінансово-бюджетного законодавства є поширеним явищем, оскільки бюджетний процес в Україні є досить тривалим та складним, тому існує багато можливостей для посадових осіб зловживати своїми повноваженнями. Такі порушення можуть здійснюватися як на стадії проектування бюджету, так і на стадіях виконання та звітності про виконання бюджету. Найбільш негативними наслідками невиконання бюджетних норм є недофінансування конкретних програм (охорони здоров'я, освіти), безпідставне збагачення посадових осіб та інші. Тому дуже важко переоцінити роль норм, які передбачають відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Відповідно, законодавство, яке забезпечує посилення фінансово-правової дисципліни є Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 р. «Питання зміцнення фінансово-бюджетної дисципліни». У даному документі КМУ зобов'язує міністерства та інші центральні органи виконавчої влади забезпечити: безперешкодне надання органам Державної фінансової інспекції документів, необхідних для проведення контрольних заходів; усунення за результатами контрольних заходів, проведених органами Державної фінансової інспекції, виявлених порушень і вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності та інше [1].

Вищезгадані факти дають нам змогу ще раз пересвідчитися в тому, що порушення бюджетно-фінансового законодавства є нагальною проблемою в Україні, яку потрібно вирішувати шляхом впровадження жорстких

санкцій а також притягувати до відповідальності винних осіб. Тому надалі буде доцільно розглянути види відповідальності за порушення бюджетного законодавства.

Стаття 121 БК України встановлює, що посадові особи, з вини яких допущено порушення бюджетного законодавства, несуть цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законом. Питання цивільної відповідальності в основному врегульовані Цивільним кодексом України. Однак, згідно ч. 2 ст. 1 ЦК, до бюджетних відносин цивільне законодавство не застосовується, якщо інше не встановлено законом. Тобто, якщо посадова особа, що є суб'єктом бюджетних відносин, видає незаконне рішення, що спричинило шкоду іншій особі, то відповідальність за такі дії несе держава. Проте згідно згідно зі ст. 1191 ЦК України, держава має право зворотної вимоги до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування [2].

Дисциплінарна відповідальність фізичних осіб за порушення бюджетного законодавства настає, як правило, у випадках, коли за відповідні порушення не передбачена адміністративна чи кримінальна відповідальність. Щорічно за матеріалами перевірок фінансової дисципліни у бюджетних установах і організаціях приймається рішення про притягнення до дисциплінарної і матеріальної відповідальності приблизно 30 тис. посадових осіб.

Адміністративна відповідальність в Україні передбачена КУпАП. Порушенню бюджетного законодавства присвячена стаття 164-12. Об'єктивна сторона даного правопорушення складається з багатьох альтернативних дій. Найчастіше вчиняються наступні дії: здійснення платежів за рахунок бюджетних коштів без реєстрації бюджетних зобов'язань, взяття зобов'язань без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень встановлених БК України, здійснення бюджетними установами запозичень у будь-якій формі або надання бюджетними установами юридичним чи фізичним особам кредитів з бюджету всупереч БК України та інші. За такі правопорушення передбачене адміністративне стягнення у виді штрафу [3].

Отже, для закріплення фінансово-бюджетної дисципліни в Україні було видано багато підзаконних нормативно-правових актів, серед яких найважливішими є постанови та розпорядження КМУ. Всі вони були спрямовані на посилення жорсткості фінансової системи держави, посилення нагляду та контролю за виконанням бюджетного законодавства. Більше того існує декілька видів відповідальності за вчинення бюджетних правопорушень, серед яких найсуворішою є кримінальна. В законодавстві ще існує багато прогалин, через які держава втрачає колосальні суми, що могли б бути використані за призначенням. А тим часом окремі групи осіб безпідставно збагачуються вкраденими коштами. Таких осіб потрібно притягати до відповідальності, насамперед

до кримінальної, щоб інші усвідомлювали, що вчинення незаконних дій обов'язково буде тягнути за собою відповідальність. Тільки в такому випадку можна буде досягнути достатньої дисципліни у фінансово-бюджетних відносинах.

Література

1. Питання зміцнення фінансово-бюджетної дисципліни: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19. 01. 2011 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/148-2011-%D1%80>.

2. Про заходи щодо запобігання порушенням фінансової дисципліни у бюджетних установах і організаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.05.1998 р. № 668: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/668-98-%D0%BF>

3. Про стан фінансово-бюджетної дисципліни, заходи щодо посилення боротьби з корупцією та контролю за використанням державного майна і фінансових ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29. 11. 2006 р. № 1673 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1673-2006-%D0%BF>